

ПОСЛЕ НЕСРЕЋЕ У ПАРАЋИНСКОЈ

ИСКЉУЧЕНА

Прошло је. Експлозија у војном складишту “Параћинске утрине” већ неколико недеља је иза нас. Срећом, поновимо, том приликом није било погинулих и теже повређених, док се материјална штета, у виду порушених кровова и поломљених стакала, убрзано санира. Ипак, у овом тренутку, грађане Параћина и Ћуприје највише брине да ли су и колико сигурни од, евентуално, нових експлозија. С друге стране, ширу јавност интересују, пре свега, узроци и одговорност за несрећу што, наравно, спада у надлежност истражних органа. У позадини та два велика питања пиротехничари Техничког ремонтног завода Крагујевац и инжењерци Војске Србије стрпљиво раде на проналажењу и уништавању разасутих убојних средстава, док припадници 201. позадинске базе очекују одлуку за поступање са преосталим убојним средствима.

■ ИЗВЕШТАЈ ВЕШТАКА ЗА СЕДАМ ДАНА

Кренимо од првог питања. Да ли су оправдано забринути становници Параћина и Ћуприје безбедни од нових и заосталих експлозија? Истражни судија Окружног суда у Нишу Радомир Младеновић даје јасан и недвосмислен одговор:

– Нема више те опасности. Опасност је већа од разасутих минско-експлозивних средстава које пиротехничари уништавају, али треба времена да се тај посао заврши.

Поменутој оцени придружује се и вођа екипе пиротехничара мајор Милан Милошевић који тврди са великом сигурношћу “да не постоји више опасност од активирања преосталих количина убојних средстава. До повређивања грађана може да дође само уколико не поштују ограничење уласка у зону уништавања неексплодираних убојних средстава или својим непажљивим руковањем изазову активирање пронађеног убојног средства”.

Истражни судија Радомир Младеновић и заменик окружног јавног тужиоца Ђура Благојевић су, у пратњи вештака Зорице Суботић, изашли на место несреће одмах после експлозије али су из безбедносних разлога прекинули истрагу док се не рашчисте прилазни путеви. Када је то учињено, истражна екипа је поново изашла на лице места и обавила статички део увиђаја у складишту “Параћинске утрине”.

– Магазин 54, који је грађен после рата, потпуно је уништен, као и платформе 2, 5, 6 и 7. На платформи 5 налазила се муниција 20 мм и то место претворено је у пепелиште, док се свуда око налазе разна неексплодирана мин-

У овом тренутку грађане Параћина и Ћуприје највише брине да ли су и колико сигурни од, евентуално, нових експлозија. Међутим, ширу јавност интересује, пре свега, узрок несреће и ко је одговоран за њу а то, наравно, спада у надлежност истражних органа. У позадини та два велика питања пиротехничари Техничког ремонтног завода Крагујевац и инжењерци Војске Србије стрпљиво раде на проналажењу и уништавању разасутих убојних средстава.

САБОТАЖА

ско-експлозивна средства. Прикупили смо потребну документацију, а сада треба да се уради криминалистичко-техничка документација и направе фото снимци. Вештаци имају рок од две до три недеље да доставе комплетан налаз о свему што се овде догодило 19. октобра ујутро. Последњи рок за достављање извештаја је 20. новембар – каже истражни судија и наглашава да ће вештаци можда тражити још неку истражну радњу. Постоји могућност да се на полигону "Пасуљанске ливаде" или другом безбедном месту изведе одређени експеримент, то јест контролисана експлозија, ради утврђивања реакције муниције 20 мм на пожар или неке друге околности.

Према речима истражног судије Младеновића, у парафинском складишту налазило се укупно 4.000 тона убојних средстава, од којих је експлодирало 1.310 тона разне муниције, мина или ракета и то 960 тона на платформама 2, 5, 6 и 7 и 350 тона у магацину 54. Веома је важна и оцена истражног судије да се већ у овој фази истраге може закључити да експлозија није изазвана терористичким актом.

– Искључујем могућност терористичког акта, диверзије или саботаже – нагласио је судија Младеновић. – Узрок експлозији могао би да буде људски или технички фактор, али још није време да било шта прецизније кажем. Има индиција да је све почело са платформе број 5 одакле су чувари чули пуцкетање у виду пешадијске ватре и касније видели дим и пламен. На њој су били ускладиштени светлећи меци, а они су могли да запале и остале платформе које су међусобно удаљене око 50 метара. Претпоставку заснивам на досадашњој истрази, али је потребно спровести још нека вештачења, како би се коначно утврдило где је била иницијална експлозија и да ли је прво избио пожар или се десила детонација.

■ ПИРОТЕХНИЧАРИ НА ДЕЛУ

– До сада смо прегледали неколико процената укупне површине на којој се налазе разасута неексплодирана убојна средства – каже вођа екипе пиротехничара из ТРЗ Крагујевац мајор Милан Милошевић. – Ипак, треба нагласити, оно што је могло да поремети нормалан живот и рад на овом простору, већ је очишћено. Остатак површине не представља тако велику опасност али за њену санацију треба више времена, па завршетак посла очекујем до првих пролећних дана.

Носилац послова уништавања неексплодираних убојних средстава је екипа пиротехничара из ТРЗ Крагујевац, која је на себе преузела одговорност да санира последице експлозије. Пиротехничари из Крагујевац до сада су пронашли неколико стотина мина, ракета, пројектила и других неексплодираних убојних средстава, али се претпоставља да ће се тај број повећати наредних дана. Наиме, ефекти дејства ударног таласа експлозије били су

такви да је већина неексплодираних убојних средстава сконцентрисана на простору полупречника од 500 метара, а који се налази у складишту. Почетак радова у самој зони складишта планира се за 30 до 60 дана.

Зона распрострањања неексплодираних убојних средстава износи око хиљаду хектара.

– То је велика површина загађења и зато ће претрага трајати дуго – говори мајор Милошевић. – Очекује нас и велики посао санације ужег центра магацинског комплекса где ће проналажење, уклањање и деактивирање неексплодираних средстава бити сложено услед њихове велике густине распрострањања.

Послови о којима говори мајор нису нимало једноставни. Током рада налази се и на опасне неексплодиране мине за ручне ракетне бацаче, упаљаче за противтенковске и мине за минобацаче. Посебно је сложен посао деактивирања ракете 90 мм (оса) која има прилично несигуран систем армирања упаљача, који је тако конструкционо изведен да свако померање или манипулисање таквим средством може да доведе до активирања.

Пиротехничари све то знају, јер имају велико петнаестогодишње искуство. Наиме, тада су изводили велики број санација места насталих експлозија. Нажалост, било је и негативних искустава, везаних за повређивање њихових радника.

– Послу приступамо са највећом могућом пажњом и озбиљношћу – каже мајор Милошевић. – Овде имамо 25 искусних пиротехничара. То је сасвим довољно, јер да их је више на овим пословима само би се повећао ризик од повређивања.

■ МАГАЦИН 54

Миљан Митић из Крагујевац један је од пиротехничара који већ данима раде на простору око експлодираног складишта. До сада је пронашао неколико десетина минско-експлозивних средстава. Гледамо га у тренутку када проналази злокобну мину 60 мм за минобацач. Пажљиво је обележава и предузима поступке за њено уништавање. Реч је, како каже, о прилично опасном поступку. Зато, још једном треба скренути пажњу грађанима Парафина и Ћуприје да се понашају у складу са упозорењима и да не предузимају никакве самосталне активности са пронађеним убојним средствима. Према речима мајора Милошевића, до-

сาดาшњи апели уродили су плодом, тако да грађани имају озбиљан приступ у односу на понашање неколико дана после експлозије и не улазе у зоне које још нису прегледане.

Кружна површина епицентра експлозије, која обухвата неколико платформи, и данас пружа стравичну слику. Експлозија се очигледно ширила пожаром и детонацијама. Само остаци убојних средстава подсећају да је разорени магацин број 54 био некада зидани објекат. Према ефектима разарања, види се да је највећи део ударног таласа генерисан управо његовом експлозијом. У њему се налазила и највећа количина муниције стокирана на једном месту, а у тој муницији се, како кажу стручњаци, налазила највећа количина експлозива. Гледајући потпуно разорен магацин, неминовно се намеће питање: Да ли је сада уопште могуће утврдити узрок експлозије у складишту?

Мајор Милошевић сматра да је применом метода криминалистичких истраживања и лабораторијских испитивања могуће приближно, па и поуздано одредити узрок те несреће. ■

Зоран МИЛАДИНОВИЋ

Истражни судија Радомир Младеновић